

Epp Petrone

"Me tulime!" Presidendikaasa erasekretär Piret on Kadrioru lossis astunud sisse ühest nurgatagusest uksest. Niimoodi see käibki, ka ihukaitsjad sisenevad presidendipaari eluruumi koputamata ja karjatavad oma kohalolekust.

Oleme nüüd avara laega ruumis, mis esimesel hetkel ei tundu kuuluvat ei lossi ega koju, just nimelt sellise poolavaliku eluruumina see mõjub – esinduslikud puitpaneelid seinas ja uhke mööbel, millest õhkub väärikat vanust, samas aga hõngub õhus küpsetiselõhna (Evelin tegi leiba, ütleb sekretär).

Astume kaardus trepist üles teisele korrusele: raamatuid ja lapsejoonistusi täis diivanilaud, lahtise uksega magamistuba, teise toa põrandalt paistab virn üksteise otsa tõstetud laste-DVDsid, kõige otsas Lotte-seiklused. Ei saa öelda, et presidendikorteri eraruumid oleks väga luksuslikud – kaks keskmises suuruses magamistuba ja üks suuremat sorti aknaga vannituba.

Hetk hiljem, tagasi allkorrusel, istume diivaninurgas, kus loendamatu hulk väliskülalisi on enne meid oma tähtsaid jutte ajanud. Evelin keeldub lihasupist, mida Kadrioru köök täna Euroopa Liidu suursaadikule vaaritas – ta sööb väga harva liha, pärast eelmise aasta paastulaagri kogemust tunduvat see nagu pomm kõhus. "Tegelikult mul polegi kõht tühi." Meie ette saabub taldrik ananassilõikudega, paras kerge lõuna.

Tundub, et enamik Eesti rahvast on oimetu sellest uskumatust füüsilisest muutumisest, mille Evelin on meie kõigi silme all kiirelt läbi teinud. Kas paksule presidendiprouale oleks rohkem halastatud? Kas tema kõhn figuur tekitab nüüd kadedusest mullistusi? Mõtisklen neil teemadel juba päevi enne meie intervjuud, eriti pärast seda, kui piilun ajalehtede netikommentaare – need on uskumatult õelad.

"Ma ei loe kommentaare," ütleb Evelin. Tema jaoks on valik selge: pahast energiast tuleb end eemal hoida ja ümbritseda end heatahtlike inimestega. Ta ei lase enam oma eluruumidesse

ühtegi kõmulehte, siis ei pea ka lapsele seletama, miks ajalehed vahel valetavad. "Kui Kadri Keiu seda ühe kokkuloetud lehepealkirja peale küsis, seletasin ma talle, et ajalehtedega on nagu inimestega: kõik on üldjoontes head, tahavad parimat, aga välja kukub kehvasti, ning tõepoolest, mõned ajalehed valetavad."

"Mida nad siis valetavad?" ei saa ma jätta küsimata.

"Viimati kuulsin näiteks, et ma olevat endale v a l i n u d miljonikroonise uue auto!" Dramaatiline paus. "Minu käest ei küsi siin ju mitte keegi mitte kunagi, mis autoga ma sõidan, see on julgestuspolitsei ja presidendikantselei otsus! Või siis esinesin ma arstidele ja soovitasin neil olla oma tervislike eluviisidega rahvale eeskujuks. Järgmisel päeval oli kõmulehe esikaanel suur kiri: "Me oleme paksud, pekske meid!""

Niisugused – tema elus igapäevased – meedialaksud võtavad energiat, isegi kui ta üritab neist eemale hoida. Aga õnneks on presidendikaasa elul ka hea külg: kontaktid reaalsete inimestega. Kui näiteks sünnipäevaks saabub kümnete kaupa joonistusi ja luuletusi lastelt, kellega ta on kusagil üritusel kohtunud. Või kui helistab kunagine õppejõud, kellega Evelin pole tosikond aastat suhelnud, et kiita: see, kuidas te rahvast tervislike eluviiside vallas teavitate, on väga hea ja õige!

Mäng paralleelreaalsustega

Ta oleks täna hommikul tõusnud kell kuus ja rutanud Ärna taluhotelli kööki menüüd kontrollima, edasi läinud roosiaeda oma hoolealuseid vaatama. Siis autole hääled sisse pannud, et viia laps Karksi-Nuia lasteaeda, kus Kadri Keiule nii väga meeldis. Tüdruk meenutab toonaseid rabamatkasid ikka veel hea sõnaga. "Mäletab siiani, kuigi ta oli ju vaid kolmeaastane, kui me sealt pidime ära kolima," ütleb Evelin.

Aga paralleelreaalsusi võiks tegelikult olla veel. Mis siis, kui Evelin poleks 12 aastat tagasi Tartu rõõmsal romantilisel volbriööl kohtunud Toomas Hendrikuga?

Mida kauem ma Eveliniga räägin, seda enam saan ma aru, millega ta meie tulevase presidendi tol kaugel volbriööl ära võlus. Tahtejõuga. Usuga. Võimsusega. Sellega, et tema jaoks pole olemas mitut paralleelreaalsust – on see, millesse ta usub, millele pühendub ja mille teoks teeb. Lisaks ülim usk riiki, armastus luule ja biokeemia vastu (just neil teemadel olid nad tol ööl hommikuni rääkinud) ning siira otsekohese inimese sarm.

"Evelinis pole võltsvagadust," ütleb ka sõbranna Eesti Päevalehe päevilt, Tiina Joosu. "Ja ta on kindlasti see inimene, keda märgatakse. Evelin astub tuppa, ja kõik pööravad pea tema poole. Nii oli ka Päevalehes. Mõnelele käis ta jubedalt pinda, teistele meeldis tema vahetu olek. Ta ei genereeri ükskõiksust!"

Nüüd on ruum, kuhu Evelin astuma on pidanud, lihtsalt suurem kui eales varem... Ja peapöörajaid on sellevõrra rohkem.

Presidendivalimiste ralli aastal 2006 tuli Evelinile ootamatult. "Kandideerimine oli me kooselu ainus suur otsus, mida Toomas minuga ei arutanud, ta teadis, et ma oleksin talle selgeks teinud, et see on halb idee meie hotelli äriplaanide taustal."

Mulgimaal elav mulgi liikumise aktivist Pille Põllumaa meenutab aastat 2006 kui Evelini kriisiaega: "Raske oli tal Ärmal füüsiliselt ilmselt kogu aeg. Ta kõndis seal suvel paljajalu, muul ajal kalossidega, ja just niisugune ta oli – kahe jalaga maa peal, lõi ise igal võimalikul juhul käed ehitusel külge, istutas ja kujundas kogu aia oma kätega, see talukoht oli talle nagu oma laps... Siis sai ta teada, et Toomas on andnud nõusoleku kandideerida presidendiks. Kui raske võis see periood Evelinile tegelikult olla, ma ei kujutagi ette. Sest selles ebamäärasuses pidi ta ikkagi hotelliehituse lõpule viima. Mäletan, kuidas ta pooleldi naljaga ütles: "Ah, sellised siis ongi kokkulepped poliitikutega!"

Aga – kui presidendiproua, siis presidendiproua! Nüüd ütleb Evelin, et saab aru: Kadriorgu kolimine on vaheetapp, mis nende perele millegipärast saatuse poolt oli ette nähtud. "Ja minu saatatus tundub olevat siin elus sattuda olukordadesse, kus ma põhjustan vastuolulisi arvamusi..." Kiiresti elas ta sisse uude rolli ja annab nüüd endast parima, nii teadlikult kui ka südamehääle järgi on ta valinud oma presidendikaasa-missiooniks eelkõige tervislikud eluviisid. Sellest tuleb kunagi raamat ja doktoritöö, sellest räägivad ta avalikud esinemised ja muidugi ka ta enda elustiil. "Tervis on absoluutselt kõige olulisem teema!" Evelin peaaegu skandeerib, kui ta sel teemal minuga räägib. "Mida enam ma sel teemal loen ja ekspertidega kohtun, seda rohkem saan ma aru: arenenud ühiskonna hukutab see, kui inimesed ei pööra tähelepanu oma

toitumisele ja liikumisele."

Pille Põllumäe kirjeldab Evelini kui inimest, kes oskab keskenduda ühele suurele tegevusele ega haju laiali. "Evelin on pühenduja tüüpi," ütleb ka Tiina Joosu ja meenutab, kuidas ta Evelinil aasta enne presidendivalimisi Ärna talus külas käis. Uus suur maja, tulevane hotell oli veel tellingutes. "Kogu aeg keegi tuli ja küsis talt midagi ehituskorralduslikku ja ta vastas uskumatu enesekindlusega, kuhu, mida, milleks ja millal," jutustab Tiina Joosu. "Ja siis ta ütles mulle: üks projekt korraga. Kõigepealt teen talu valmis ja siis võtan enda figuuri ette!"

Nii ajabki laialt levinud arvamus, justkui oleks naise suur imagomuutus tulnud presidendiproua rolli sattumisest, Evelini lähemaid sõpru lihtsalt muigama. Just samal aastal sai ju Ärna külalistemaja valmis ja Evelinil oli graafikus nagunii uus projekt – lahti saada lapse sünniga tulnud kilodest.

Kättevõtmine ja ärategemine

Evelini "kättevõtmisest" ja "ärategemisest" võib rääkida veel palju lugusid. Näiteks keskkooli lõpuklassis ta armus, nii et ema hakkas muretsema: tütrele ei jää kurameerimise kõrvalt enam aega kool korralikult lõpetada ja ülikooli astuda. "Siis otsustasin näidata, et saan kaht asja korraga teha, kellelgi pole õigust minu elu üle otsustada ja ma ei tee endale hinnaalandust ega kingi kahjurõõmsatele võimalust parastada – näed, kogu aeg oli viieline, aga mingi poisi pärast läksid hinded käest," meenutab Evelin seda aega, kui ta nädalate kaupa magas öösiti vaid paar tundi. Tulemus: kõik kuus lõpueksamit viitele, medal, ja ka arstiteaduskonda sai ta sisse ühe eksamiga, sest tegi esimese sisseastumiseksamigi viiele. "See oli karm tahtejõu proov. Kui siis lugesin ülikooli stendilt "väga hea", oli kuidagi uskumatult tühi tunne, nagu oleksin maratoni lõpetanud..." (Tõsi, see suur armumine jäi peagi minevikku.)

Ülikoolis õppides sai Evelin varsti aru, et talle ei sobi ühiselamu joomapeod ega pead-jalad koos neljakesi ühes toas elamine. ("Evelin ongi elult rohkemat nõudev inimtüüp!" on öelnud üks tema kolleeg Eesti Päevalehe päevilt.) Aga raha erakorteri üürimiseks neiu polnud, haiglates poole kohaga tööl käimisest üürisummat ei kogunenud. Nii läks tudeng Evelin Tartu linnavalitsusse, sest oli seaduseid uurides aru saanud, et igal inimesel on õigus taotleda riikliku üüriga eluruumi. Tüütut tudengit saadeti päevade kaupa ühe ametniku juurest teise juurde – mingi ühikasse, mis seadused! "Aga ma ei jätanud jonni, kirjutasin avaldusi, täitsin pabereid, koputasin ustele!"

Lõpuks saigi ta kätte unistuste võtmed – sisse seada tuli end laguneva puumaja kööktoas, kus äsja oli surnud seal viimased aastakümned elutsenud vanur. Käimlat tuli jagada kõigi ümbruskonna joodikutega ja toanurgas kasvas lausa muru. Evelin mäletab, kuidas ta keeras ukse lukust lahti koos emaga, kes oli tulnud tütart kolimises aitama, ja kuidas ema hakkas nutma. Aga Evelin pani kõige odavama tapeedi tagurpidi seina, maalís vanale plekkahjule valge värviga saami põdrad (seda kirjeldades särab ta silmis kodukujundaja fanatism), sättis põrandale madratsi ja kaltsuvaiba, valgele kirjutuslauale kirjutas musta vildikaga Baudelaire'i luuleread – ja sellest kohast sai mitte ainult tema, vaid ka paljude tuttavate meelest "unistuste erakas", mida huvitavad asotsiaaliid-naabrid mõnusalt võrtsitasid.

Nalja teed?!

Ema jahmatus-ahastus saatis ka Evelini suurt sammu kümme aastat hiljem. Selleks ajaks oli tütar õppinud arstiks ja jõudnud selle eriala vahetada ameti vastu turunduses, oli olnud abielus ärimees Karli Lambotiga ja lahutanud, oli oma uue elukaaslase Toomas Hendrik Ilvesega äsja saanud tütre... Ja siis helistas ta emale teatega: "Ma otsustasin kolida koos väikese Kadri Keiuga maale, sauna! Üksinda." Sest Toomas oli ju parlamendiliige, tema pidi olema Tallinnas.

"Nalja teed?!" oli ema reaktsioon.

Aga Evelin ei teinud nalja. Ta oli just hakanud oma elu ümber hindama: kõrgepalgaline ametikoht ja ametiauto olid lapse sünni tõttu vähemalt mõneks ajaks kadunud, kas oli mõtet jätkata kalli korteri üürimist Tallinna vanalinnas? Ja teiselt poolt tõmbas teda, ütlemise otse, uus väljakutse. Toomas oli saanud tagasi 18. sajandist tema suguvõsale kuulunud talu Mulgimaal – tõsi, see valdus tähendas esialgu vaid maakivist vana lauda ahervaremeid, kuhu kõrvale Toomas ja Evelin olid ehitanud väikese saunamaja.

"Ma tahtsin proovida, mis tunne võiks olla seal elada. Et äkki sobib nii hästi ja me saaksime oma juured sinna ajada..." otsib Evelin sõnu. Nii koliski ta kahekuise lapsega varakevadel oma elukaaslase esiisadele kuulunud talukohta (endal pole tal tegelikult sugugi mulgi verd). Kunagi oli ta oma lapsepõlvesuved veetnud küll vanaema juures Võrumaal, tõelises taluelamises kanade-lehmade-viljapõldudega.

"Asjalik naine!" mäletab mulgi aktivisti Pille Põllumäe oma esimest muljet Evelinist. Ent Viljandi prominentide hulgas kuulis ta peagi kadedat kuulujuttu, justkui Evelin valetaks meediale, tegelikult ta ikka ei küta ahjusid ise ega küpseta leiba ega müttä poris... Aga just niisugust ürgset elu Evelin seal elaski, kinnitab Pille.

Esimene sügistalv maal oli raske. Õues oli aina kas hämar või pime – ja külm. Enamik inimesi küsis esimese asjana: kas sa ei karda? Lähima naabrini oli kilomeeter, ümberringi oli mets ja tühi väli. "Tassid kaht suurt puukorvi toa poole, joostes, sest laps on toas üksi, äkki on kamina juurde jõudnud ja endale roobi pähe tõmmanud?" kirjeldab Evelin üht toonast enesehaletsushetke. "Ja siis selle jooksmisega kaotad tasakaalu ja libised, kukud lihtsalt pikali keset kottpimedat ööd... Või siis autoga õhtupimeduses poest tulles: sul on imik ja koer ja mitu kotitait süüa. Mis järjekorras asju teha: kas viia laps esimesena majja ja jätta sinna üksi või viia toit majja ja jätta laps autosse – ja kus on sel ajal koer?"

Mulgi sõbranna Pille mäletab aga üht talvist hetke, kui ta oli Evelinile külla sõitnud ja jäi pimedas öös säravat üksikut väikest sauna kaugelt imetlema. "Evelin oli õue pannud küünlaid ja samamoodi paistsid need akna tagant. See oli nii uskumatult ilus, nagu muinasjutumaja."

Kus on õnn?

"Olid sa maal õnnelikum kui praegu presidendilossis?" küsin Evelinilt pärast seda, kui ta on pikalt ja nukra kirglikkusega kirjeldanud seda, milline on Äрма talukompleks nüüd, kevadsuvel – armas omaistutatud magnoolia on esimest korda õiepungades, aga tal ei ole olnud veel aega seda sinna vaatama minna, sest igasuguseid esindusüritusi on liiga palju...

Ta ei vasta otse mu küsimusele, jääb hoopis pikalt rääkima õnne ehk inimese subjektiivse heaolu teaduslikest uurimustest – sellest ja tervislikest eluviisidest kokku tahab ta kirjutada oma doktoritöö.

Üks, mis selge: presidendiproua amet ei ole kindlasti mitte lihtsam kui taluperenaise oma.

"Füüsiliselt kurnavad on mõlemad," naerab ta ja otsib sõnu: "Näiteks mõni maakonnavisitiit. Peame ärkama hommikul kell kuus, et jõuda kohale kell kaheksa. Ja magama saab sel päeval tavaliselt pärast südaööd. Päeva jooksul on sul umbes 20 kohtumist, sa pead teadma kõigi inimeste tausta ja sa ei tohi eri inimestele öelda samu asju, sest sind saadab ajakirjandus ja kirjutab kõik üles."

Nii on esindusvisiitidel vaja kogu aeg hoida tasakaalu. Et sa poleks oma repliikidega liiga igav ja üksluine, aga et poleks ka liiga huvitav, sest viimasest võib tulla omaette skandaal. Nii juhtus näiteks riigivisiidil Soome, kus arstiharidusega Evelin jäi lastehaiglat külastades tohtritega juttu ajama, kõrval olnud ajakirjanik kirjutas kõik üles (mõnest detailist valesti aru saades) ja avaldas järgmise päeva lehes pika loo. "Mina arvasin, et ajan lihtsalt kolleegidega juttu, aga igast mu sõnast tehti riiklik statement!" Nüüd teab ta ka seda, et ei tohi hetkekski avalikus ruumis selga longu lasta või käsi taskusse pista, kõhida-aevastada, lakke vahtida, sest kunagi ei tea, mil sinust pilti võidakse teha ja kus esikaanel see homme võib olla. "Iga sekund end kontrollida – see on kogemus, mida ma enne ei olnud saanud," ütleb ta.

Kus on kodu?

Üks Evelini tuttav mäletab, kuidas seltskonnas räägiti unistustest ja Evelin oli öelnud: mina oleksin õnnelik, kui saaksin nädal aega järjest ühes voodis magada! ("See tegelikult õnnestuski, Pekingi paraolümpial," kommenteerib Evelin. "Küll see nädal aega tundus pikk, sest enne seda olin olnud tükk aega maksimum kolm ööd ühes kohas.") Tal on ka veel suurem unistus – kui õnnestuks nädal aega järjest olla mitte ükspuha kus, vaid Ärmal. "Seal on meie kodu!" Kadriorgu pole Ilveste pere kolinud muud kui riideid ja mõned raamatud.

Omal ajal sai proovitud ka Brüsselis elamist, meenutab Evelin. See oli aeg, kui Toomas valiti Euroopa Parlamenti Eestit esindama ja kui ta hakkas nädalavahetustel sõitma Mulgimaale mitte enam Tallinnast, vaid palju kaugemalt. "Elasin Brüsselis kokku kuus nädalat. Aga ma ei leidnud endale midagi, mida ma seal teha tahaksin, ja niisama abikaasana ei tahtnud ma seal olla!" Lennukis pilvede kohal mõtleski Evelin oma plaanid selgeks: "Hakkan ettevõtjaks ääremaal, ehitan meie sauna juurde hotelli-raamatukogu." Nii asutas ta firma, kirjutas ise äriplaani ja projekti EASile, saigi toetuseks raha (see pole sugugi nii keeruline, veenab ta alustavaid ettevõtjaid) – idee pidi olema eriline ja hotell-raamatukogu oli unikaalne lausa Euroopa mastaapides.

Kui Evelin ja Toomas Kadriorgu kolisid, oli hotell just valminud ja jõudis esialgu ka töötada, siis aga sai selgeks, et juriidilistel, moraalsetel ja julgeolekulistel põhjustel ei sobi presidendi koduresidentsi ja avalikku hotelli ühendada. Nii seisavad vanasse maakividest lauta ehitatud raamatukogu ja hotellitoad tühjana, vahel saab seal võõrustada vaid riiklikult tähtsaid külalisi.

Vastuvõtt on läbi

Valgetes spordiriietes Evelin kiirustab presidendilossist välja, ihukaitse kannul. Kadri Keiu on vaja lasteaiast peale võtta ja koos tennisetrenni minna. Enne lahkuminekut palub ta vabandust, et mulle kingiks küpsetatud leiva koorik võib lahtine olla, Kadrioru köögi pliit olla kapriisne. "Ma ju alles õpin seda tundma!"

Artikkel Eesti Naise [veebilehel](#) .